

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XVIII. Idem a Abbati sanctæ Trinitatis de Maleleon.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

sine novo jussu; immò potiùs contra voluntatem ipsius mandantis, si jam iram mutavit. In qua quaestione dicendum est, non esse necessariam acceptationem, & ita eo in casu mandantem manere irregularem, etiamsi nihil denud jusserit, vel si retractaverit voluntatem suam, dum sufficienter non revocaverit mandatum. Et ratio est, quia crimen, quod mandando commiserat, adhuc perseverat, & sic semper manet ex vi prioris mandati non revocati exhortatio in mandatario; unde licet à principio non confenserit, potest tamen ex vi prioris mandati moveri, & induci ad homicidium; & ita illud imputatur mandanti, dum mandatum non revocavit, ut docuerunt Innocent in d. cap. ad audientiam, hoc tit. Suarez dist. sect. 3. Majolus lib. 5. de irregular, cap. 48.

His præmissis, cum in præsentis casu Petrus, nec consilio, nec exhortatione homicidium fieri suffisset, aut illud fieri mandasset, immò potiùs inhibuisset ne Abbas læderetur, irregularitatem non contraxit, etsi ejus causâ homicidium perpetratum fuisset, ut de simonia in non dissimili casu probavi in c. per tuas, de simonia: quare illa verba hujus textus Concedas auctoritate Apostolica, potiùs referenda sunt ad declarationem, quam ad dispensationem. Si autem in præsentis casu, dum de occidendo Abbate, seu vulnerando in præsentia Petri agebatur, ipse taceat, sequitur homicidium, eum regularem manere docuerunt Gibalin. de irregul. c. 4. consuet. 14. fol. 155. Felinus in præsentis: qui alia dubia de suadentibus, vel non homicidium, proponit, & exponit.

CAPUT XVIII.

Idem ^a Abbati sanctæ Trinitatis de Maleleon.

Significasti nobis per literas tuas, quod cum quidam maleficus ingressus Ecclesiam de Brucio, Dei timore postposito, ^b Eucharistiam cum altarium ornamentis & libris ecclesiasticis extra Ecclesiam asportasset, dilectus filius Laurentius presbyter Ecclesie, lator præsentium, regularis Canonicus, quem in prædicta Ecclesia de Brucio institueras Capellanum, præfatum iniquitatis filium fossorio arrepto percussit: c sed si ad mortem fuit ictus hujusmodi, tu, & ipse penitus ignoratis. Cum autem parohiani Ecclesie memorata audirent prædictum maleficum ornamenta Ecclesie asportantem, ipsum arreptis gladiis, & sustibus in eodem loco protinus occiderunt. Prædictus verò Laurentius de sua salute præcogitans, evoluto anno, sub titulo confessionis rei ordinem tibi ^d revelavit, pro quo nobis humiliter supplicasti, ut cum eo misericorditer agere dignemur. Licet autem contineatur in Canone, ^e quod si quatuor homines, aut quinque, vel plures contra hominem unum rixati fuerint, & ab his mortuus fuerit vulneratus, quicumque illorum ei plagam imposuerit, homicida, secundum statuta canonum, judicetur. Quia tamen in alio canone dicitur de presbytero, qui Diaconum equitatem percussit, & ipse cadens ex equo, cervice fracta interiit, quod si non ad mortem percussus est, incaute agenti presbytero competens poenitentia est indicenda, ita quod aliquanto tempore a Missarum suspensione solennis, de quo ad sacerdotale officium revertatur. Quod si veraciter quicumque percussione presbyteri mortuus est Diaconus, nullâ ratione more sacerdotis permittendus est ministrare, etiamsi voluntatem non habuerit occidendi. Nos in præmissis casu credimus distinguendum, utrum constare possit, quod præfatus sacerdos non infligit percussorem lethalem, de qua videlicet, si aliorum vulnera non fuissent subsecuta, percussus minimè interiisset: & si percussor voluntatem non habuerit occidendi, nec ipsius studio, vel ^h consilio, vel mandato processerint alii contra illum. Et quidem si hoc ita se habet (quod forsitan ex eo posset ostendi, si certa apparuisset percussio ab eodem inflicta, tam modica, & tam levis, in ea corporis parte, in qua quis de levi percuti non solet i ad mortem, ut peritorum iudicio i medicorum talis percussio assereretur non fuisse lethalis;) cum de cæteris credendum sit ipsi sacerdoti, qui non accusatur, vel denuntiatur ab aliquo, sed per se ipsum de sua salute sollicitus consilium appetit salutare; post poenitentiam eidem ad cautelam injunctam, in sacerdotali poterit officio ministrare, religionis accedente favore, cum sit canonicus regularis, & sine omni scandalo possit sacerdotale officium exercere. Quod si discerni non possit, ex cuius ictu percussus interiit, in hoc dubio tanquam homicida debet haberi tunc sacerdos: & si forsitan homicida non sit, a sacerdotali officio abstinere debet; cum in hoc casu cessare k sit tutius, quam temerè celebrare, pro eo, quod in altero nullum, in reliquo verò magnum periculum, timeatur. Utrum autem de illis sit simile sentiendum, quorum unus, sed quis, omninò nescitur, l homicidium perpetravit, si forsitan ad sacros ordines recipiendos præsententur, utrum omnes sint pariter repellendi, cum discerni non possit, qui debeant inculpabiles iudicari

judicari, diligens investigator advertat, quamvis hic casus fit ab illo valde diversus. Si verò quemadmodum perhibetur, sacerdos iste prius ab illo percussus sacrilego, mox cum cum ligone in capite repercutit, quamvis vim vi repellere omnes leges, & omnia jura permittant, quia tamen id debet fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, non ad sumendam vindictam, sed ad injuriam propulsandam, non videtur idem sacerdos à pena homicidii penitus excusatus: tum ratione instrumenti, cum quo ipse percussit, quod cum grave sit, non solet levem plagam inferre; tum ratione partis, in qua fuit ille percussus, in qua de modico ictu quis solet lethaliter ladi; maximè cum secundum vulgare proverbium asseratur, quod qui ferit primò, ferit tangendo; qui ferit secundò, ferit dolendo: unde pensatis omnibus ei creditur expedire, ut cum humilitate abstineat à sacerdotali officio exequendo.

NOTÆ.

M *Aleleon.*) Ita legitur in quarta collectione, sub hoc titulo, cap. 2. in hac autem sexta legitur *Mandelberg*. Sed ad huc non inveni urbem seu locum, ubi monasterium hoc sanctæ Trinitatis esset.

b *Eucharistiam.*) Quæ servari debet in Ecclesia, juxta tradita in cap. 1. de custod. Eucharist.

c *Percussit.*) Cum furem diurnum non possit occidere, præcipue quia proclamatio hoc casu sufficiebat, cum parochiani propè essent, ut notavi in cap. 3. hoc tit.

d *Revelavit.*) Concessa videlicet facultate patefaciendi casum Romano Pontifici, vel aliis, juxta tradita in cap. 1. de off. ordin.

e *Canone.*) Videlicet cap. ult. 23. quæst. final. qui citatur ex Concilio Wormac. ab Ivone Carnotensi part. 10. *Decreti*, cap. 179. Burchardo lib. 6. *Decreti*, cap. 42. & in Pœnitenti Romano tit. 1. cap. 15.

f *In alio Canone.*) Relato in cap. *studeat*, 30. *distinct.*

g *Voluntatem non habuerit.*) Non quia voluntas tantum occidendi possit irregularitatem inducere, nisi sequatur occisionem, seu membri mutilationem, siquidem certum est ex deliberata voluntate occidendi hominem, etiam ad actum externum deducta, si modò nec homicidium, nec membri amputatio sequuta fuerit, non incurrir irregularitatem, ut constat ex cap. *fin. 15. quæst. 1. cap. sicut dignum*, §. *illi autem*, hoc tit. ibi: *Si de illa captione mors ejus sequuta fuerit*; ut docent Maiolus lib. 5. cap. 48. num. 4. Suarez de censur. *distinct.* 4. §. 2. Covar. in *Clement. si furiosus*, 2. part. in initio, num. 2. Nec contrarium probant textus in cap. *si praterea* 29. cap. *si quis* 30. de *penit. dist. 1.* & præceptum illud divinum. *Non concupisces*, quo inordinatus solius mentis appetitus, damnatur. Et in *l. si quis cum telo*, Cod. ad leg. *Corn. de sicariis*: ubi sola voluntas occidendi ad actum exteriorem deducta punitur. Ergo irregularitas etiam incurriri potest ex deliberata voluntate. Nam respondendum est, animum delinquendi in mente retentum, & opere non declaratum, non puniri in foro exteriori, sed tantum in interiori, ut constat ex *dist. c. praterea. dist. cap. si quis*, ubi dicitur furti teneri, qui solo timore non furatur; & non minus delinquere eum: cui sola est voluntas peccandi, quam si in ipso facto deprehenderetur: quod est intelligendum quoad Deum, non quoad homines, juxta textum in *l. cogitationis ff. de penis*, relatum in *c. cogitatis. de penit. dist. 1.* Deus enim, cui actus internos comprehendere, & perscrutari reservatum est, lib. 1. *Regum*, cap. 16. D. Paulus 1. ad *Corinth. c. 4.*

D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. V.*

non ex opere, & effectibus judicat, sed ex corde, c. *qui pejerare* 22. qu. 5. & ex corde procedere adulteria, & cetera peccata traditur in *c. 15. Marthæ*, cap. 1. 15. quæst. 6. in quem sensum accipiendi sunt textus in cap. *si quid invenisti* 14. qu. 5. c. *Christiana* 32. qu. 5. cap. *erubescant*, 32. *dist.* cum aliis adductis per Felinum in *c. 1. de præsumpt.* Itaque in foro exteriori voluntas in mente retenta, non deducta ad actum externum, puniri non debet, *dist. 1. cogitationis*, l. 1. §. *hac autem, in fine*, ff. *quod quisq. juris*. Unde cum irregularitas sit impedimentum inductum lege canonica, ut probavi supra in *c. de cetero*; idè propter actum internum incurriri non potest irregularitas. Nec etiam obstat quod in nonnullis privilegiis Romani Pontificis conceditur facultas dispensandi in irregularitate purè mentali, ut constat ex Concil. Basileensi *sess. 14.* & in Bulla Crucjata concessa à Pio IV. anno 1561. Non potest autem irregularitas vocari purè mentalis, nisi ex actu purè mentali. Ergò supponit Pontifex dari aliquam irregularitatem mentalem, aliàs illusoria essent illa privilegia. Nam huic difficultati ut satisfaciant Doctores varia adducunt. Henriquez lib. 6. *summa*, cap. 14. §. 4. lit. X. affirmat illam clausulam positam esse ad cautelam, propter conscientiam scrupulosorum. Ledesma in 2. 2. quæst. 26. art. 2. asserit clausulam illam non esse summi Pontificis, sed à quæstoribus impositam fuisse. Sed rectius Suarez ubi supra, num. 9. Corduba lib. 5. qu. 45. dub. 2. asserunt irregularitatem mentalem vocari eam, qua licet per actum externum contrahatur, pender tamen ex aliqua conditione purè mentali, veluti quod fiat ex certa scientia, contemptu, odio, præsumptione, aut pernicia, ut quando quis excommunicatus est, quia egit, vel omisit aliquid scienter, dolose, & præsumptuose, juxta speciem textus in cap. *penult. vers. ceterum*, de *Clericis excomm.* vel si Ecclesia imponat irregularitatem celebranti baptismum sine intentione; nam talis irregularitas dicitur mentalis, quia originaliter provenit ex illo animo culpabili.

h *Consilio, vel mandato.*) juxta tradita commentario antecedenti.

i *Ad mortem.*) Non tamen omnis, qui lethaliter vulneratus est, moritur, l. 1. §. *ultim. ff. ad Syllan.* sicut nec omnis moritur, cui lethalis morbus est, auctore Galeno lib. 6. *aphorism. Hippocrat. aphorism. 18* quia in vulneribus alia sunt, in quibus plus medicamenta, alia in quibus manus plus proficit, ex Cornelio Celso lib. 5. cap. 26. itaque eventus expectandus est; nisi enim mors sequuta sit, existimari non poterit antea vulnus fuisse mortale: & idè si servus mortiferè vulneratus, postea ruinà, vel naufragio perierit, de occiso, non de vulnerato agendum esse docuit Ulpianus in *l. huic scripturæ* 15. §. 1. ff. ad leg. *Aquil.* Eam rationem

Aa

tionem

tionem assignans, quia post ruinam, vel naufragium non potest apparere, an servus sit occisus. Inde etiam Celsus in *litem* 11. §. Celsus, ff. ad l. Aquil. docet, quod si alius lethale vulnus inflixerit, alius postea occiderit, priorem non teneri de occiso, sed de vulnerato; posteriorem teneri de occiso, quia occidit, & merito, quia propter posterioris homicidium non apparet fuisse vulnus lethale. Nec contrarium docet Julianus in *l. ita vulneratus* 51. ff. ad l. Aquil. ubi docet, servum vulneratum esse ab uno, ex cuius ictu certum est moriturum esse; & postea ab alio exanimatum: & existimat, utrumque de occiso teneri. Quia facile procedit Juliani sententia, si observemus verba illa: *Certum est moriturum esse*. Quibus non tantum significatur vulnus esse mortale, sed omnino moriturum esse, ut in simili casu docuit Papinianus in *l. in ratione* 11. §. si servus ff. ad l. Falcid. ibi: *Qui moriente domino ea valetudine affecti fuerant, ut eos non posse vivere certum esset*. Sunt enim quaedam vulnera insanabilia, veluti cordis percussio, quae omnino hominem perimit. Julius Solinus Polyb. cap. 1. ibi: *Convenit inter omnes corda primum ex universa formari carne, eamque in diem quintum & sexagesimum crescere, deinde minui, ac ex ossibus spinas: ea propter capitale esse, si pars altera noceatur*. Similiter percussio cerebri, medullae spinae, item pulmonis percussio insanabilis est, nec non si diaphragma ruptum sit; nam diaphragma est musculus, qui dividit cor, & pulmones a lie- ne, & jecore. Aequè etiam mortalia sunt vulnera, si arteriae ruptae sunt, veluti arteria venosa, arteria vocalis, & arteria aspera. De quibus, & aliis vulneribus agunt Hippocrat. aphor. 18. sent. 6. ibi: *Cui vesica perforata fuerit, aut cerebrum, aut cor, aut septum transversum, aut tenue quoddam intestinum, aut ventriculus, aut jecur, lethale est*. Cornel. Celsus lib. 5. cap. 26. ibi: *Servari non potest, cui basis cerebri, cui cor, cui stomachus, cui jecinoris porta, cui in spina medulla percussa est, cuique aut pulmo medius, aut jejunum, aut tenue intestinum, aut ventriculus, aut renes vulnerati sunt, cuius circa sauces grandes vena, vel arteria praecise sunt*. Alia autem vulnera sunt, quae quamvis ad sanitatem vix perveniant, non tamen de eorum incolumitate desperatur. Idem Celsus *dist. 3. cap. 26*. Quare in illis non expectatur eventus, in his vero eventus expectandus est. Unde fit, quod si quis alteri vulnus in corde, vel in pulmone inflixerit, illic nullo expectato eventu occidisse creditur, ac proinde quamvis postea ex plaga, quam alius imposuit, celerius mortuus sit, uterque de occiso tenetur, *dist. l. ita vulneratus*. Si autem vulnus non ita lethale sit, primus de vulnerato, secundus de occiso tenetur, ut docuerunt Cujacius *lib. 86. Digestor in dist. l. ita vulneratus*, Antonius Matthaeus *de crimin. ad tit. de leg. Cornel. de sicariis. c. 3*. D. Joannes Suarez *ad leg. Aquil. lib. 1. cap. 3. sect. 3*. Quoad irregularitatem autem, de qua in praesenti textu agitur, certum est, non solum eum, qui occidit, verum etiam qui mortifere vulneravit, irregularitatem contrahere, ut ex hoc textu communiter resolvunt repetentes hic, Villadiego *in tract. de irregul. cap. de Cleric. percussore, numer. 3*. Valentia *tom. 2. illustr. tract. 4. cap. 4. num. 33*.

3. *iudicio medicorum*.) Qui adhibendi sunt ut periti in arte, juxta tradita in *cap. 3. de probat.* quia in his questionibus medici judicant, non Jure-

consulti: creditur autem illis, si cum juramento deponant, absque eo tamen non facile fides habetur, sicut nec uni, nisi fortasse plures haberi non possint; quo casu necessarium iudicio standum est, argumento legis 6. *Cod. de re milit. lib. 1. in princip.* & §. *de inspiciendo*, ff. *de ventre infic. lib. 1. §. idem. lib. 20. ff. de quasi. novella 7. Justin. cap. 3.*

k *Cessare sit tutius*.) Verba haec exposui supra in *cap. ad audientiam*.

l *Homicidium perpetravit*.) Si propter hominem occisum criminaliter agatur, & plures praemeditato consilio in eum irruerunt, sive omnes percusserint, sive aliquis, sive unus, omnes tamen ultimo supplicio tanquam homicidae puniuntur, quia omnium idem dolus, & facinus aequale est, *l. 2. §. si quis non homines, de vi honor. rap. l. 3. ff. ad leg. Jul. de vi privat. cap. ult. 23. quasi. tit. lib. 57. stit.* Et ita omnes manent irregulares. Docent Paz. *in dist. l. 57. Anton. Gomez lib. 3. variar. cap. 3. num. 36*. Covarr. *in Clement. si furiosus, 2. part. §. 2. num. 2. vers. Primus casus, Sesse tom. 1. decif. 103*. Sed si non praemeditato consilio, sed casu rixa orta fuerit, & constet, quod vulnus lethale sit, & quis illud intulerit, ille tantum, qui hominem mortifere vulneravit, tenebitur de occiso, ceteri si non vulneraverint, non tenebuntur; si autem vulneraverint, propter vulnera solummodo, non propter mortem puniendi erunt, cum singulorum dispar culpa, & inaequale fuerit delictum, *lib. 1. §. Divus, lib. ult. ff. ad leg. Cornel. de sicariis*: quo casu ille solus, qui lethale vulnus intulerit, irregularis fit. Gomez, & Covar. ubi supra, nisi non ex uno potius, quam ex altero, sed ex omnibus pariter vulneribus mors fuerit illata; tunc enim omnes homicidae censentur, & irregulares ex hoc textu, & ex *cap. final. 23. quasi. 5*. Quod si omnes vulnera intulerint, & unum tantum lethale vulnus fuit, nec appareat a quo illatum fuerit, licet jure civili poena pecuniaria omnes teneantur, *l. item Mele 11. §. si plures ff. ad leg. Aquil. l. 1. §. ult. ff. de his qui deiecerunt*: criminali tamen ordinaria poena mortis puniri non debent, ex ratione legis *absentem 5. ff. de penis*: sed potius extraordinaria coarceantur, ut defendunt Gomez, & Valentia *ubi supra* Faber *in ration. ad texum in d. l. ita vulneratus*. Similiterque si unus tantum lethale vulnus intulerit, ceteri autem non vulneraverint, & quis eorum fuerit, non appareat, omnes a poena mortis erunt immunes, sed arbitrio iudicis coarceci debent, *d. l. 57. stit.* Jul. Clarus *lib. 5. sent. §. homicidium, n. 3*. sed eo casu omnes irregulares esse resolvunt Covar. *ubi supra, n. 5*, Valentia *d. c. 4. num. 33*.

m *Moderamine inculpate*.) Occidens enim aliquem se defendendo, quando aliter mortem vitare non valet, irregularis non est, *Clement. unic. hoc tit.* Ratio est, quia ad irregularitatem contrahendam propter homicidium privatum necessaria est culpa homicidii, saltem aliqua: is vero, qui ad defensionem aliquem occiderit, nullam culpam homicidii contrahit: ergo non erit irregularis. Minor probatur, nam unicuique naturalis ratione permissum est se ab aggressore defendere, *l. ut vim, ff. de iust. & jur. l. 1. §. cum arietes ff. si quadrupes pauperiem feciss. dic. l. sed est, l. scientiam, §. qui cum aliter, ff. ad leg. Aquil. l. 1. §. vim vi, l. 3. §. cum igitur, ff. de vi & vi armata. l. furem nocturnum, ff. de sicar. l. 2. §. 3. Cod. eod. tit. l. 1. Cod. unde vi, l. 1. Cod. quando*

quando liceat se vindicare .cap. 2. cap. suscepimus. §. significasti. 1. §. 2. de homicid. c. 3. de sent. ex com. c. dilecto. eod. tit. in 6. & Clement. pastoralis. §. ceterum, de re iudicata: quibus consonant lex 3. 4. & 8. part. 7. lex 4. tit. 13. lib. 8. Ordin. lex 4. tit. 23. lib. 3. recopit. quibus suffragatur, quod Cicero in oratione pro Milone sic scribit: est enim hæc, iudices, non scripta, sed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus; verum ex natura ipsa arripimus, hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus, ut si vita nostra in aliquas insidias si in vim, in tela aut latronum, aut inimicorum incidisset, honesta omnis ratio esset expedienda salutis. Est enim à natura concessum, ut vim vi repellere possimus, ut omne animal naturâ duce ad conservandum se, & speciem suam impellitur, ut ait Aristoteles lib. 1. polit. & probavi supra in cap. 3. hoc tit. Ampliatu præfens doctrina, ut procedat etiam casu, quo occidens se defendendo animum, & intentionem occidendi habet: cuius resolutionis ratio duplex est. Prima, quia in quolibet actu infirmiter inest voluntas potestati, argumento textus in l. multum interest, Cod. si quis alteri, vel sibi. Ergo dum lex permittit potestatem occidendi aggressorem, permittere etiam videtur intentionem, & voluntatem occidendi. Secunda, quia defensio à jure permilla est: ergo jure debet etiam permitti voluntas occidendi; quia occisio est medium necessarium defensionis, tanquam præambulum necessarium ipsius, argumento legis illud, ff. de acquir. hered. docuerunt Navar. in manuali, cap. 15. nu. 2. Sotus de iustitia, quest. 1. art. 1. Nec obstat textus in cap. de occidendis 23. quest. 5. ubi permittitur iudici, & militi occidere se defendendo animo occidendi, quasi secus sit in aliis: cuius textus, & aliorum jurium, & rationum argumento contrariam sententiam defendunt D. Thomas 2. 2. quest. 64. art. 7. & Cajetanus ibi, Tabiena verbo homicidium, quest. 7. & Abulenensis super Mattheum cap. 5. part. 26. nam tenendo priorem opinionem respondendum est, textum in dist. cap. occidendis, loqui quando non occidit quis se defendendo, sed occidit præveniendo ad cavendam injuriam, vel mortem futuram: quo casu dicitur homicida, quia non occidit se defendendo; secus verò est, quando aliquis occidit in ipso actu aggressione, quia tunc occidere permittitur, quamvis habuerit animum occidendi. Hoc tamen homicidium defensionis causâ commissum debet fieri servato moderamine inculpatae tutelæ ex præfenti textu; aliâ voluntariam dicitur, l. 1. Cod. unde vi: docet Acunna in cap. miror 50. dist. Bartholomæus Sanchez in repet. ad eundem textum.

COMMENTARIUM.

6. Dubium enim, & non leve, tam apud Canonistas, quam Theologos est, an in casu dubio debeat quis irregularis iudicari, vel non: Et in dubio neminem irregularem censendum esse, docuerunt Innocent. in cap. ad audientiam, supra hoc titulo. Covar. in Clement. si furiosus, 1. part. in initio, Navarrus in c. si quis autem, de poenit. dist. 7. Garcia de benefico 7. part. cap. 1. num. 21. Ioannes Sanchez in select. disput. 42. num. 14. Hurtado de irregul. lib. 1. difficult. 4. Turrianus de censur. lib. 8. dist. 17. dub. 3. affirmant verò irregularem esse iudicandum Sanchez tom. 1. summa. lib. 1. cap. 10. Avila de censur. part. 7. disp. 2. dub. 5. Villalob. in summa, tom. 1. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

tract. 1. difficult. 22. num. 2. Flores de Mena variar, quest. 9. Sayrus de censur. lib. 2. cap. 2. num. 16. Vgolinus eod. tract. cap. 4. §. 2. num. 3. Azor 1. part. l. 2. cap. 19. qu. 29. Alii docent in foro exteriori neminem in casu dubio irregularem credi, secus verò in foro interiori, quia probi hominis est ibi culpam timere, ubi culpa minimè reperitur, c. final. 5. dist. c. 2. de obs. jejun. Ita docuerunt Abbas, Hostiensis, & Joannes Andreas in dist. cap. ad audientiam, Armilla verbo Irregularitas, num. 8. Tabiena eod. verbo, num. 3. Ledesma, Majolus, Philarcus, & Farinac. quos refert Escobar de utroque foro, art. 1. §. 5. Alii discrimen constituunt inter irregularitatem proveniente ex homicidio, & inter proveniente ex aliis causis. In irregularitate proveniente ex homicidio etiam in dubio præsumi quem irregularem asserunt, quia id expressum est in præfenti, & supra in cap. ad audientiam; secus verò in aliis casibus, quia id expressum non est. Ita Layman part. 2. moral. lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 39. Bonac. de censur. disp. 7. quest. 1. punct. 5. Alii relati à Barbosa in dist. cap. ad audientiam, num. 3. Diana part. 4. tract. 4. resol. 73. Tandem alii existimarunt aliter distinguendum esse, videlicet aut dubium est juris, an scilicet irregularitas pro certo delicto inflicta sit, & eo casu nullo modo quem irregularem credi; aut dubium erat facti, an videlicet factum propter quod irregularitas imposita est commissum fuerit; & in hoc casu præsumi quem irregularem, quia in dubiis tutiorem partem sequi debemus, c. 3. de sponsal. c. 2. de consanguin. cap. unic. de scrutin. Ita docuerunt Covar. ubi supra, Suarez disput. 40. sect. 6. Gibalin. de irregul. cap. 2. confect. 6. Sed placet opinio negativa, scilicet quocunque casu dubium vertatur, excludi irregularitatem in utroque foro, dum ita res dubia est, ut nullo modo veritas probari valeat, etiam præsumptionibus. Et quidem si dubium juris est, constat irregularitatem tantum contrahi in casibus, à jure expressis; & si dubium facti sit, etiam probatur hæc sententia, quia nemo punitur ob peccatum dubium, cap. nos, cap. Index 2. quest. 1. l. 3. §. 1. ff. de minor. l. absentem. ff. de poenis. l. final. Cod. de probat. in dubiis enim favendum est reo; cap. cum sunt, de R. l. in 6. quia procliviores sumus ad liberandum, quam ad ligandum, l. Arrianus. ff. de O. & A. Nec hoc solum procedit in foro exteriori, sed etiam in interno; si enim quis dubitet, an votum fecisset, necne, non tenetur ipsum adimplere, ut viginti autoritatibus relatis probat Diana 4. part. tract. 3. resol. 11. & dubitans an damnum intulerit, ad restitutionem non tenetur. Diana ibidem. resol. 27. & in dubio an casus sic reservatus, necne, non creditur reservatus. Portell. in dubiis regularib. verbo Casus reservatus, numer. 7. Diana supra, resol. 4. & si dubitetur, an aliquis legitimus filius sit, nec ne, præsumitur legitimus: ipse Diana pluribus relatis resol. 6. Ergo similiter in dubio facti, an quis ex homicidio, vel alio casu irregularis sit, dicendum est, irregularem non esse, immò uti posse possessione sua, in qua antequam dubium emergeret, erat. Ita tenet Escobar de utroque foro art. 1. §. 5. Gibalinus ubi supra. Unde inferitur, procurantem abortum, & dubitantem an fœtus esset animatus, necne, non manere irregularem. Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 11. num. 43. Barbosa de potest. Episcop. alleg. 51. num. 141. Carranza, Diana, alique apud Escobar supra numer. 89. Sotus, Sayrus, & Scortia apud Gibalinum dist.

dist. c. 4. consell. 7. Idem circa militem dubitantes an aliquem occiderit. resolvit Diana p. 4. *trakt. 2. resol. 3. & 52.* Escobar, & Gibalin. *ubi supra.* Idem dicendum est de consulente homicidium, & dubi-

tante an ejus suavis sequutum sit: quem casum explicat Petrus Cornejo in 3. *part. tract. de irregul. disput. 1. dub. 2.* Diana *part. 4. tract. 2. resol. 25.* Escobar *supra, num. 45.*

CAPUT XIX.

Idem.

TUanos duxit fraternitas consulendos. *Et infra:* Tertio quævisisti Apost. Sed responsio explicari, quid sit de quodam monacho sentiendum, qui credens se quantum aperuit: & cum tumor ille aliquantulum residisset, monachus ipse mulieri præcepit, ne se vento exponeret ullo modo, ne forte ventus gutturis apertionem intrans, sibi causam mortis inferret. Sed mulier ejus mandato contempto, dum menses colligeret, vento se exposuit incaute, & sic per apertionem gutturis sanguis multus effluxit, & mulier diem finivit extremum: quæ tamen confessa est, quod quia vento exposuit semetipsam, sibi dederat causam mortis. Utrum videlicet, cum prædictus monachus sit sacerdos, liceat ei sacerdotale officium exercere. Nos igitur f. r. taliter respondemus, quod licet ipse monachus deliquerit alienum officium usurpando, quod sibi minime congruebat: si tamen causâ pietatis, & non cupiditatis, id egit, & peritus erat in exercitio chirurgiæ, omnemque studuit diligentiam, quam debuit, adhibere, non est ex eo, quod per culpam mulieris contra consilium ejus accidit, adeo reprobatus, quod non post satisfactionem condignam cum eo misericorditer agi possit, ut divina valeat celebrare: alioquin interdicta est ei sacerdotalis ordinis executio^b de rigore.

NOTÆ.

1. ^a *Idem.* Ita etiam legitur in quarta collectione, *sub hoc tit. cap. 3.* sed inscriptio restituenda est ex *cap. tuanos, de sponsal.* ubi integram epistolam Innocentii transcripsi.

2. ^b *De rigore.* Quia dabat operam rei illicitæ artem chirurgicam monachis prohibitam exercendo. Docuerunt Covarr, in *Clement. si furiosus, 2. part. §. 4. num. 2.* & omnes illi, qui communem distinctionem agnoscunt inter eum qui dedit operam rei licitæ, vel illicitæ. Ita hanc textum acceperunt Molina *de justitia disp. 77.* Avila *de censur. 7. part. disp. 6. sect. 1. dub. 2.* Villalobos *in summa, tract. 2. tom. 1. difficult. 24.* Sed rectius Sotus, Præpositus, & Hurtado, quos refert & sequitur Gibalinus *de irregul. cap. 4. regul. 2. consell. 1.* docuerunt in præsentem monachum non declarari irregularem, sed tantum Innocentium asserere monachum graviter deliquisse alienum officium usurpando, ut constat ex illis verbis: *Mulum deliquerit.* Unde docet Innocentius juxta juris

rigorem suspendendum esse à sacerdotalis ordinis executione, ex quibus verbis apparet, monachum istum non esse irregularem, quia ejus culpa non contigit homicidium, quamvis peccaret alienum officium usurpando: si autem vel imperitiâ, vel negligentia ipsius contigisset mors mulieris, certum est irregularem futurum fuisse. In præsentem ergo casu suspensio incurritur; & ita docet Innoc. post condignam satisfactionem posse ex misericordia divina celebrare. Nec verba illa, *poterit misericorditer cum ipso agi*, important irregularitatem; nam idem dicitur de eo, qui in duello partem digni amiserat, in *cap. 1. de corpor. vitiat.* cum tamen ille minime sit irregularis, sed deponendus, *cap. 1. de clericis pugnans.* Etiam in *cap. ult. de bigamis*, dicitur dispensare Episcopum cum sacerdote, qui plures habuit concubinas, sicuti cum fornicatore simplici, ut sacerdotalia munia obeat; & tamen constat ex ibi traditis, sacerdotem in ea specie nec esse bigamum, nec per consequens irregularem: igitur ex simili loquendi formula non rectè deducitur, irregularitatem contractam esse.

§.

AD ultimum fuit ex parte tua propositum, quod quidam scholaris metuens, ne latrones in domo sua essent, parvo assumpto gladio, ut ignem quæreret, de strato surrexit; & cum venisset ad ostium, ignarus reperit ibi furem, qui cum scholari luctari incipiens, non solum ipsum scholarem prostravit ad terram, sed etiam penè ad mortem vulneravit eundem. Scholaris verò provocatus ab illo, vim vi in continenti repellens, extracto, vel extorto latronis gladio, eundem servato juris moderamine percussit, qui præterritus fugam, quam citius potuit, maturavit. Mane itaque lucente, scholares latronem quæsi verunt eundem, qui vulneratum inventum Potestati Vicentiæ tradiderunt, coram quo constanter negavit, quod præmissa minime perpetravit. Unde præfata